

วัฒนธรรมและภูมิปัญญาตาลโตนดตำบลเกลยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
PALMYRA PALM CULTURES AND WISDOMS OF TAMBON KEOI CHAI
CHUMSEANG DISTRICT NAKHON SAWAN PROVINCE

อุทัยวรรณ ภูเทศ*
Uthaiwan Pootes

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมตาลโตนดตำบลเกลยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ และ 2) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาตาลโตนดตำบลเกลยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกชุมชนที่มีวิถีชีวิตในการทำตาลโตนดเป็นหลักสืบทอดกันมาช้านาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพตาลโตนดและผู้นำชุมชน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมตาลโตนดตำบลเกลยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ชุมชนมีวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นของตนที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความคิด และการกระทำ โดยชุมชนมีการพึ่งพิงธรรมชาติทั้งในด้านอุปโภคและบริโภค และได้เปลี่ยนไปจากเดิม ได้แก่ ด้านการผลิตพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกมีการลดพื้นที่เพาะปลูกน้อยลง มีการพึ่งพาอาศัยกันในเรื่องแรงงานน้อยลง หันไปจ้างแรงงานมากขึ้น แต่ก็มีส่วนหนึ่งที่พึ่งพาอาศัยแรงงานซึ่งกันและกัน มีการนำเทคโนโลยีอย่างง่ายมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตจากไม้พายคนน้ำตาลเปลี่ยนเป็นเหล็กกระแทกน้ำตาล

ภูมิปัญญาตาลโตนดตำบลเกลยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ การใช้ส่วนประกอบของตาลโตนดเป็นยารักษาโรค การผลิตเครื่องเรือน เครื่องใช้ในครัว การใช้เป็นเชื้อเพลิง การนำผลิตภัณฑ์ตาลโตนดไปจำหน่ายและสร้างรายได้ ซึ่งมีบทบาทในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

นอกจากนี้ ชุมชนเกลยไชยปัจจุบันยอมรับว่าสังคมจะอยู่รอดได้อย่างยั่งยืนนั้นด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาจะช่วยลดความเสี่ยงต่อการล่มสลายของครอบครัว ชุมชน และยังช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังมีความภูมิใจในคุณค่าและวัฒนธรรมของตนมากขึ้น ให้ความสำคัญของการใช้ตาลโตนดเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และใช้เป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม

คำสำคัญ: วัฒนธรรมตาลโตนด, ภูมิปัญญาตาลโตนด, นครสวรรค์

* Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Sawan Rajabhat University

ทำวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมตาลโตนดในตำบลเกยไชยอย่างจริงจัง ก่อนที่สังคมตำบลเกยไชยจะสูญเสียวัฒนธรรมตาลโตนดไปมากกว่านี้

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมตาลโตนดตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- 2.2 เพื่อศึกษาภูมิปัญญาตาลโตนดตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

3. ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1.) ศึกษาวัฒนธรรมตาลโตนดตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- 2.) ศึกษาภูมิปัญญาตาลโตนดตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มคนในตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ที่มีความสนใจร่วมกันในการประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการผลิตตาลโตนด ประกอบด้วย 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 4 บ้านเกยไชยเหนือ หมู่ที่ 5 บ้านปากคลองเกยไชย หมู่ที่ 6 บ้านเกยไชยใต้ หมู่ที่ 7 บ้านเกยไชยใต้ หมู่ที่ 8 บ้านเกยไชยใต้ และหมู่ที่ 9 บ้านวังตะกอน จำนวน 50 ครัวเรือน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยังพบว่ามี การประกอบอาชีพผลิตภัณฑ์จากตาลโตนดปรากฏอยู่

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก พูดคุย สนทนากลุ่ม และการสังเกต ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย นักวิชาการ และชุมชนชาวเกยไชย ผู้วิจัยจึงได้ใช้กระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิค PRA และใช้เทคนิคในการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยเข้าไปร่วมกิจกรรมต่างๆของชุมชน ทั้งในด้านวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ และสังเกตการณ์ตลอดช่วงระยะเวลาการดำเนินการประกอบอาชีพ เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งในด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพตาลโตนด

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1) ข้อมูลเชิงทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องวัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้านการประกอบอาชีพ กลุ่มอาชีพ เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

2) ข้อมูลเชิงปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลโดยตรง จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และตรวจสอบข้อมูล จะดำเนินการไปพร้อมๆกันกับการรวบรวมข้อมูล โดยมีโอกาสซักถามและตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาด้วยการแลกเปลี่ยนคำถามและแยกแยะข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ พร้อมกับการพิจารณาถึงความพอเพียงและความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำมาเปรียบเทียบกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้ทุกยังได้มีวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาต่างๆของข้อมูลด้านต่างๆ โดยการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลของเวลา สถานที่ และบุคคล ให้ครบทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2540 : 129)

1) แหล่งเวลา (Time) เป็นการนำข้อมูลไปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุหรือผู้นำชุมชนในตำบลเกษไชย อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์ เกี่ยวกับวัฒนธรรมतालโตนดและภูมิปัญญาที่ได้รับ ณ เวลาต่างกัน มาตรวจสอบและยืนยันข้อมูลว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

2) แหล่งสถานที่ (Place) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมतालโตนดและภูมิปัญญา ณ สถานที่ต่างกัน มาตรวจสอบและยืนยันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

3) แหล่งบุคคล (Person) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมतालโตนดและภูมิปัญญา จากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายๆ คน มาตรวจสอบและยืนยันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

5. ผลการวิจัย

5.1 วัฒนธรรมतालโตนด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พุดคุย สันทนาการ และการสังเกต ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย นักวิชาการ ผู้นำชุมชน และชาวบ้านในชุมชนที่ประกอบอาชีพทำतालโตนดในตำบลเกษไชย ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการกลุ่มโดยใช้เทคนิค PRA พบว่า ชุมชนมีตำบลเกษไชย อำเภอลำดวน จังหวัดนครสวรรค์ มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำน่านและแม่น้ำยม มีต้นतालโตนดขึ้นมากมายไม่ต่ำกว่า 100 ปี โดยขึ้นเองตามธรรมชาติในพื้นที่นา เกษตรกรในตำบลใช้อาศัยร่มเงาในการทำนา ในอดีตการขยายพันธุ์เป็นไปตามธรรมชาติ โดยผลतालสุกร่วงหล่นแล้วออกขึ้นเอง ปัจจุบันतालโตนดที่มีอยู่ในธรรมชาติเริ่มมีจำนวนน้อยลง เนื่องจากการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนนับตั้งแต่วิธีการกิน วิธีการ

234 ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2560

